

11. Çağdaş Siyaset Felsefesi Sempozyumu “Özgürlük, Politika ve Sanat: Özgürlüğü Politika ve Sanat Üzerinden Anlamak” Üzerine

11th Symposium on Contemporary Political Philosophy “Freedom, Politics and Art: Understanding Freedom Through Politics and Art”

BAHAR OK

Ankara Yıldırım Beyazıt University

Received: 24.05.2025 | Accepted: 30.06.2025

8-9 Mayıs 2025 tarihlerinde Eskişehir Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü iş birliğiyle düzenlenen 11. Ulusal Çağdaş Siyaset Felsefesi Sempozyumu, Türkiye’nin farklı üniversitelerinden gelen çok sayıda akademisyenin, araştırmacının ve öğrencinin katılımıyla başarıyla tamamlandı. Bu yıl “Özgürlük, Politika ve Sanat: Özgürlüğü Politika ve Sanat Üzerinden Anlamak” başlığı altında gerçekleştirilen sempozyumda, özgürlük kavramı farklı disiplinlerin kuramsal çerçevelerinden yeniden ele alındı. Disiplinler arası bir yaklaşımla özgürlük, politika ve sanat ilişkisini irdeleyen bildiriler, iki güne yayılan zengin içerikli bir program kapsamında sunuldu. Etkinlik boyunca tüm sunumlar Türkçe olarak gerçekleştirildi ve on ayrı oturumda toplam 28 bildiri dinleyicilerle buluştu. Konferans, yalnızca içerik bakımından değil, katılımcı çeşitliliği ve entelektüel canlılığı bakımından da dikkat çekiciydi. Türkiye Kant Topluluğu’nun ve Türkiye Kadın Felsefeciler Derneği’nin kurucu üyelerinden bazı isimlerin, gerek felsefe gerek farklı bölümlerden birçok akademisyenin sempozyuma katılım göstermesi, etkinliğe teorik derinlik ve kurumsal destek boyutunda önemli katkılar sağladı.

Sempozyumun temel amacı, çağdaş siyaset felsefesi ekseninde özgürlük düşüncesini sanat ve politikayla ilişkili biçimde çok yönlü olarak tartışmaya açmaktı. Etkinlik, bu amacını fazlasıyla yerine getirerek, yalnızca felsefe disiplini içinde değil; siyaset bilimi, sosyoloji, hukuk, estetik ve

kültürel çalışmalar gibi farklı alanlardan gelen katılımcılar arasında verimli bir düşünsel etkileşim zemini oluşturdu. Her oturumda sunulan bildiriler, özgürlük düşüncesinin hem tarihsel hem de güncel bağlamlarını sorgulayan, kuramsal derinliği yüksek ve yaratıcı tartışmalara kapı aralayan nitelikteydi. Özellikle genç araştırmacıların sunumları, günümüz dünyasında özgürlük kavramına yönelik yeni bakış açıları geliştirmenin olanaklarını göstermesi bakımından kayda değerdi. Ayrıca sempozyumun ilk gününde Eskişehir'in çeşitli liselerinden öğrencilerin toplu biçimde etkinliğe katılım göstermesi, felsefi düşüncenin akademik sınırları aşarak toplumsal hayata dokunabileceğini gözler önüne seren etkileyici bir örnek oluşturdu. Bu yönüyle sempozyum, felsefenin yalnızca teorik değil, aynı zamanda kamusal ve eğitsel bir etkinlik olarak da işlev görebileceğini gösterdi.

Sempozyumun açılış konuşmaları, Eskişehir Anadolu Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Demet Kurtoglu Taşdelen, Toplum ve Siyaset Felsefesi Derneği Başkanı ve Akdeniz Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Eray Yağanak ve Eskişehir Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekan Vekili Prof. Dr. Fuat Güllüpinar tarafından gerçekleştirildi. Prof. Dr. Taşdelen konuşmasında, bu buluşmanın yalnızca bilgi aktarımı ve akademik paylaşım amacıyla değil, düşünmenin bizzat kendisini duyumsamak, düşünceyi dönüştürücü bir eylem olarak deneyimlemek amacıyla düzenlendiğini vurguladı. Özgürlüğü ne yalnızca bir kavram ne de yalnızca bir hak talebiyle sınırlı bir arzu olarak gören Taşdelen, onu kimi zaman bir sessizlik, kimi zaman bir isyan, kimi zaman ise biçimi taşıran bir çizgi olarak tanımladı. Özgürlüğün sadece sanatta ve politikada bulunmadığını; ancak her iki alanda da eksikliği, kırılганlığı ve direncinin derinden duyumsandığını ifade etti. Bu bağlamda sempozyumun, özgürlüğü yalnızca tanımlamak ve teorize etmek için değil, onun nasıl yaşandığını, nasıl oluştuğunu ve nasıl kurulduğunu birlikte düşünmek için bir alan açacağına dikkat çekti. Taşdelen, birlikte düşünmenin birlikte yolda olmayı ve o yolda kalmayı cesaret etmeyi sağladığını belirterek; özgürlüğün, neyi düşündüğümüz kadar nasıl düşündüğümüzle ve düşünmeyi nasıl bir eylemlilik biçimine dönüştürdüğümüzle ilgili olduğunu ifade etti. Taşdelen, bu sempozyumun sabit tanımlarla yetinmeyip, düşünme biçimlerini çoğaltma ve çoğul perspektifleri duyumsama çağrısı olduğunu vurguladı.

Toplum ve Siyaset Felsefesi Derneği Başkanı Doç. Dr. Eray Yağanak ise, 2018 yılında bir grup ODTÜ mezunu felsefecinin bir araya gelerek kurduğu derneğin kuruluş sürecini özetledi. Derneğin temel hareket noktası olarak “toplumsal dönüşüm ve değişime nasıl katkı sunulabileceği” ilkesini benimsediklerini belirten Yağanak, o günden bu yana Türkiye’nin dört bir yanında faaliyet gösterdiklerini ve çok sayıda sempozyum organize ettiklerini ifade etti. Paralel oturum yapılmayan bu sempozyumda sınırlı sayıda bildiri kabul edilebilmiş olsa da, özellikle lisans ve lisansüstü öğrencilere ayrılan özel kontenjan sayesinde genç akademisyenlere yer verilmesinin önemine vurgu yaptı.

Açılış konuşmalarının sonuncusu ise Eskişehir Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Fuat Güllüpnar tarafından gerçekleştirildi. Güllüpnar, özgürlüğün düşünsel temellerinin yeniden gözden geçirilmesi gerektiğine dikkat çekerek, bu süreçte Immanuel Kant’ın ‘ahlaki varoluşun koşulu ve akla uygun davranma yetisi’ olarak diye tanımladığı özgürlük anlayışının kendisi için referans teşkil ettiğini belirtti. Güllüpnar, sanatın bireyi düşünmeye ve yargılamaya davet ettiği ölçüde politik bir eylem niteliği taşıdığını; dolayısıyla estetik özgürlük ile etik özgürlük arasında düşünsel bağlar kurulabileceğini ifade etti. Kant’ın mirasının, özgürlüğü yalnızca bir hak olarak değil, aynı zamanda bir ödev ve sorumluluk olarak görmeyi hatırlattığını vurgulayan Güllüpnar, bu sempozyumun sanat ve politika aracılığıyla özgürlük üzerine yeniden düşünmenin olanaklarını çoğaltabileceğini dile getirdi.

Sempozyum boyunca her biri farklı bir kuramsal ve tematik derinlik taşıyan toplam on oturum gerçekleştirildi; bu oturumlarda felsefe, siyaset bilimi, sanat tarihi, kültürel çalışmalar ve estetik gibi alanlara yayılan 28 özgün bildiri sunuldu. Programın yapısı, özgürlük kavramını yalnızca politik ve hukuki bir düzlemde değil, aynı zamanda sanatsal üretim, bireysel deneyim, mekânsal düzenlemeler ve dilsel biçimlenmeler üzerinden de tartışmaya açarak disiplinlerarası düşünsel bir zemin sundu.

İlk günün birinci oturumunda ifade özgürlüğü, Stoacılık ve beden politikaları gibi temalar öne çıkmış; bu sunumlar, özellikle özgürlüğün birey-özne bağlamında nasıl kurgulandığını ve nasıl sınırlandığını gösteren eleştirel okumalarla dikkat çekti. Can Karaböcek’in Türkiye üniversitelerinde ifade özgürlüğüne dair sunduğu çözümlerle ile Selbin Yılmaz ve Melike

Molacı'nın Stoacı felsefe bağlamında yaşam sanatı ve estetik özgürlük üzerine geliştirdikleri argümanlar, özgürlüğün yalnızca dışsal değil, içsel bir deneyim alanı olduğunu vurguladı. Ardından gerçekleşen ikinci oturumda İrem Nur Çolak, Yüksel Tarım ve Çağlar Karaca'nın bildirileri, beden politikleşme biçimleri, mekânın özgürlükle olan ilişkisi ve Spinoza-Marx-Simondon üçgeninde bireysel-toplumsal öz-belirlenim üzerine düşünsel bir tartışma ortamı yarattı.

Üçüncü oturumdaki sunumlar, sanat felsefesi ve estetik-politik ilişkiler konuları etrafında yoğunlaştı. Mağara resimlerinden dijital aktivizme uzanan bu bölümde, özellikle Mehmet Şiray'ın sanatın doğuşuna dair mağara resimleri bağlamındaki incelemeleri ve değerlendirmeleri, sanatı yalnızca bir temsil biçimi değil, aynı zamanda iz ve imaj üzerinden anlam üreten bir varoluş biçimi olarak yeniden düşünmeye davet etti. Arif Volkan Aydın ve Burak Sayın'ın sunumları, estetik deneyimin hakikatle ilişkisini sorgularken; Özge Yılmaz'ın Hilma af Klint üzerine yaptığı sunum, soyut sanat tarihinin yeniden yazımına dair alternatif bir öneri sundu.

Dördüncü oturumda sunulan bildiriler, sanatın sadece bir ifade biçimi değil, aynı zamanda direniş, özneleşme ve politik müdahale biçimi olarak ele alınabileceğini gösterdi. Beste Balı, Fatma Kaya, Tayfun Yıldırım ve Sibel Kibar - Firdevs Müjde Gökyüzü'nün birlikte sundukları bildirilerde sanat, bedensel estetikten görünmeyen şiddetin teşhiri ve dijital aktivizme kadar çok çeşitli düzlemlerde ele alındı; sanatın hem dönüştürücü hem de özgürleştirici potansiyeli vurgulandı. Günün son oturumu olan beşinci oturumda, estetik-politik söylemin kavramsal derinliğini şiir dili üzerinden tartışmaya açıldı. Bu oturumda Nazım Hikmet'in şiirlerinin Foucault'nun özne-iktidar ilişkisi üzerinden yorumlanması, Kristeva'nın şiirsel dil kuramı ve Kant estetiği üzerine analizler ile Goya, Baudrillard ve Malabou perspektifinden kırılan özgürlük temaları ele alındı.

İkinci günün ilk oturumu, özgürlüğün sanat ve performansla ilişkisini temellendiren sunumlarla başladı; Demet Kurtoğlu Taşdelen, Özcan Yılmaz Sütçü ve Kerem Eksen, sanatın yalnızca estetik bir uğraş değil, politik sorumluluk içeren bir yaratım alanı olduğuna vurgu yaptı. Özellikle Taşdelen, performatif felsefe kavramı çerçevesinde, felsefenin salt teorik bir faaliyet olarak kalmaması gerektiğini; aksine, performans yoluyla pratiğe dönüştürülmesi gerektiğini savundu. Sütçü, Bergson'un kavramlarının sinema

sanatıyla nasıl örtüştüğünü analiz ederek, bu örtüşümün düşünce imgesinin tasarımlarındaki farklılıkları ortaya koymanın yanı sıra, Bergson’un sinematografi düşüncesini özgürlük kavramıyla ilişkilendirdi. Eksen’in günümüzde yaratıcılığın ve sanat üretiminin özgürlükle kurduğu ilişkiye dair tartışması, çağdaş sanatın sınırlarını eleştirel bir bakışla sorgulayan önemli bir katkı sundu.

İkinci oturumda, Hannah Arendt, Rousseau ve Kant gibi düşünürler merkezinde özgürlük düşüncesinin tarihsel ve sistematik yapısı tartışıldı; Elif Çetinkıran ve Melek Aygül Özdoğan’ın Arendt’in eylem ve kamusal alan kavramları üzerinden yaptığı okumalar ile Mete Han Arıtürk’ün Rousseau’da estetik ve politik boyutları birleştiren özgürlük yorumu, klasik filozofların çağdaş yorumlara nasıl açılabileceğini gösterdi. Üçüncü oturumda, İnan Taylan Durdu, Muharrem Açıkgöz, Deniz Naz ve Eyüp Ali Kılıçaslan’ın sunumlarıyla estetik-politik düşüncenin modern ve çağdaş filozoflar bağlamında incelendiği bildiriler öne çıktı. Rancière’de siyaset-estetik ilişkisi, Sartre’da hiçlik ve sanatın özgürlükle bağlantısı, Hegel’de mutlak ruh bağlamında estetik özgürlük kavramı gibi konular derinlemesine ele alındı. Dördüncü oturumda, Zehra Şekertekin-Raşit Çelik, Argun Abrek Canbola- Elif Gezgin, Umut Eldem’in sunumlarıyla sürrealizm, metal müzik, Shostakovich’in müziği, kamusal mekân estetiği ve eğitim yoluyla özgürleşme gibi temalarla özgürlük, farklı kültürel ve tarihsel bağlamlarda yeniden yorumlandı. Günün son oturumu olan beşinci oturumda, Umut Dutulmuş, Aslı Şentürk ve Bahar Ok-Levent Bayraktar’ın gerçekleştirdiği sunumlarda Neoliberal Kentleşme ve Soylulaştırma, Kant ve Paul Feyerabend’in özgürlük anlayışları ve bu anlayışların kapsamları ele alındı.

Genel olarak değerlendirildiğinde sempozyum, özgürlük kavramını çok yönlü ve çok katmanlı biçimde ele alarak, teorik tartışmalar ile toplumsal pratikler arasında derinlikli bir bağ kurmayı başardı. Sempozyumun felsefi yönü, yalnızca kavramsal çözümlemelerle sınırlı kalmadı; sanat, mekân, müzik, eğitim ve dijital kültür gibi alanlarla ilişkilendirilerek felsefenin güncel toplumsal meselelerle bağ kurma kapasitesini gösterdi. Genç akademisyenlerin yoğun katılımı, farklı disiplinlerden gelen bildiriler ve liseli öğrencilerin aktif dinleyici olarak yer alması, etkinliğin sadece akademik değil, aynı zamanda eğitsel ve kamusal boyutunun da güçlü olduğunu gösterdi. Bu yönüyle II. Ulusal Çağdaş Siyaset Felsefesi Sempozyumu, yalnızca

akademik bir buluşma değil, ortak düşünmenin, çoğulculuğun ve özgürlüğün birlikte yeniden inşasına yönelik anlamlı bir davet oldu.

Şimdiden 12. Toplum ve Siyaset Felsefesi Derneği Sempozyumu için hazırlıklar ve çalışmalar başladı.

